

שירות מילואים - זה כדאי לכולם

ראיון עם הקמל"ר - קצין מילואים ראשי תת אלוף דני ון בירן

ראיון: שוקי שטאובר

במסגרת שידוד המערכות שצה"ל עורך, כחלק מהפקת הלקחים מכשלי מלחמת לבנון השנייה, מוקדשת מחשבה רבה גם לשינוי דרכי הפעילות של מערך המילואים. במסגרת זו ניתן משקל רב גם לקשר עם מעסיקיהם של אנשי המילואים. למשל, זו השנה השנייה ברציפות בה מתקיימת תחרות "מגן מילואים", במסגרתו מוענקות תעודות הוקרה למעסיקים שהצטיינו ביחסם לעובדיהם המשרתים במילואים.

על השינוי בתפעול מערך המילואים ועל יחסם של המעסיקים לשירות המילואים שוחחנו עם הקמל"ר, קצין מילואים ראשי, **תת אלוף דני ון בירן**.

דני ון בירן: לא לכולם ברורה חשיבותו של מערך המילואים. זה לא רק הצורך הביטחוני אלא - גם מגוון היבטים ערכיים שבאים לידי ביטוי בפעילות זו כמו סולידאריות חברתית וערבות הדדית, חברות אמיתית וציונות.

שאלה: במשך השנים נוצרה תחושה, כי אנשי מילואים רבים זומנו לשרת שלא לצורך חיוני.

שוקי שטאובר, יועץ לניהול, עיתונאי ומחבר ספרי ניהול. ניהול, עבודה, קריירה.

תודה לשוקי שטאובר על ההיענות המיידית. המערכת

מפסיד כי יש לו עובד שחש חוסר הבנה כלפיו מצד המעסיק, שגם משדר הסתכלות ערכית שלילית. שירות המילואים מפסיד, כי העובד מתפקד כמי שכפאו שד, כמי שחושש למעמדו בחיים האזרחיים. לעומת זאת בתרחיש השני כולם מרוויחים. כל הנוגעים בדבר משרתים ותורמים, גם המעסיק. מצב בו המעסיק מבין כי מדובר בצורך לאומי ומקבל את שירות המילואים בהבנה ובתמיכה. יש בכך עשייה למען הציבור, אבל – המעסיק גם מרוויח עובד שמרגיש יותר מחויב לארגון והארגון נתפס בעיני העובדים בו ובעיני לקוחותיו כארגון שהינו חלק מהקהילה, כארגון שתורם לקהילה.

שאלה: ומעסיקים אמנם נוקטים גישה זו?

תשובה: רבים מהם. הגישה של צה"ל איננה תומכת בהגברת הפעלתן של סנקציות כנגד מעסיקים שמפטרם עובדים שמשרתים במילואים, ובכך מפרים חוק. הישועה לא תגיע מסנקציות וענישה. אני מאמין שהדרך הנכונה היא ביצירת ובמתן תמריצים ובהגברת המודעות וההבנה של המעסיקים. אני נפגש באופן שוטף עם מעסיקים גדולים במשק הרואים בשירות המילואים ערך ומבינים, שעובד כזה ראוי לגיבוי מלא לא רק ברמה ההצהרתית אלא גם בפועל.

קח, לדוגמא, מקרה בו נציג המעסיק מתקשר לבת הזוג של העובד הנמצא בשירות מילואים ושואל אותה האם הכול בסדר אצלה בעת היעדרות הבעל, ואם אפשר לעזור במשהו. תאר לך מה זה עושה למוטיבציה של העובד אם זה היחס שהוא מקבל מהמעסיק שלו.

שאלה: איך ניגשים לתחרות "מגן מילואים"?

תשובה: אנו נותנים לתחרות חשיפה במגוון דרכים. כמו כן אנשי היחידה מסתובבים בבסיסים ומעבירים שאלונים בקרב אנשי מילואים. עובדים ממליצים על מעסיקיהם. קיבלנו מאות המלצות מעובדים. אבל חשוב שגם מעסיקים יגישו את מועמדותם, כדי ליצור מודעות. כדי לשים על השולחן את היחס הנכון למשרתי המילואים. בשנה שעברה השתתפו בתחרות 44 מועמדים. השנה אנו רוצים להכפיל את המספר ואף יותר מכך. יש חשיבות למסה, כי היא משדרת מסר שיש מודעות ואכפתיות לנושא.

תשובה: זה נכון. היו בהחלט מקרים שעובד חיוני נעדר מהעבודה בשל שירות מילואים של 25 ימים, וכשחזר לעבודה סיפר כי כל מה שעשה זה לשבת בש.ג. ביישוב ספר. זה יצר תסכול. כיום, וזה גם יעוגן בחוק המילואים החדש, דברים כאלה כבר לא יתרחשו. היום לא יגויס איש מילואים כדי לאבטח ישובים.

אנחנו נזמין אנשי מילואים רק מתי שצריך ורק את מי שצריך. לא נזמין אותם כדי לבצע משימות שאחרים יכולים לבצע, כמו אזרחים עובדי צה"ל, אנשי קבע או קבלנים חיצוניים. כיום, למעט מקרים חריגים, מילואימניק יגיע רק כדי לבצע משימות הכרחיות.

שאלה: גם אם המעסיק מבין את החשיבות ואפילו את המשמעות הערכית של השירות במילואים זה עדיין לא פותר לו את בעיית ההיעדרות של עובד חיוני.

תשובה: אי אפשר להסתכל על שירות מילואים של עובד רק מהיבט ההיעדרות, זה לא כמו חופשת מחלה. יש פה שמירה על ביטחון המדינה. ברור שזה יוצר אי נוחות. גם סטודנט איש מילואים מפסיד לימודים ובחינות, וגם עצמאי, איש מילואים, לעיתים סוגר את העסק ומפסיד כסף.

אי אפשר להסתכל על השירות במילואים רק כבעיה של העובד. לשירות מילואים של עובד יש מעגלי השפעה רחבים, לא רק על המעסיק שלו. השירות משפיע גם על בת הזוג ואולי גם על המעסיק של בת הזוג שצריך להתחשב בה בתקופה זו של היעדרות בעלה. כולם צריכים לשאת בנטל גם אם הם לא משרתים בפועל במילואים. החברה כולה צריכה להתגייס. זו משימה לאומית.

שאלה: מה היא גישת המעסיקים?

תשובה: אנחנו יוצאים מתוך תפיסה שבאינטראקציה בין המעסיקים והמועסקים יש שני תרחישים: האחד: שירות מילואים הוא נטל שכולם סובלים ממנו. במצב כזה המעסיק משדר אי נוחות וזה משפיע על העובד. עושים לו פרצוף כשהוא יוצא למילואים ועושים לו פרצוף כשהוא חוזר מהמילואים. לעיתים אפילו מעמדו בארגון עשוי להתערער. במקרים קיצוניים מפטרם אותו, למרות שזה לא חוקי.

במצב כזה כולם מפסידים, לא רק העובד. המעסיק